

Nr 326.

Av herr **Gabrielsson m. fl.**, i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående prisreglerande åtgärder på jordbrukets område.

Den av svenska staten tillämpade jordbrukspolitiken under de senare åren har haft en mycket ojämn verkan för vårt lands jordbrukare. De vidtagna prisreglerande åtgärderna hava framför allt gagnat det större jordbruket i södra och mellersta Sverige under det att småbruket haft mindre nytta av desamma. Framför allt har det norrländska jordbruket med sin starkt utpräglade småbrukskaraktär och sina på grund av de klimatologiska förhållande begränsade betingelser för växtodlingens anpassning efter prislägets variationer å olika växtprodukter, de stora avstånden med de därav förorsakade dryga fraktkostnaderna för såväl jordbrukets hjälpmedel — såsom konstgödsel, kalk och kraftfoder m. m. — som de färdiga saluprodukternas transport till avsättningsorterna, samt den från Finland fortgående kött- och fläskimportens till Norrbottens län pristryckande verkan m. fl. ogynnsamma produktions- och avsättningsförhållanden, ej blott icke erhållit det stöd, som varit av behovet påkallat, utan även i viss mån fått vidkännas direkta olägenheter av prisregleringsåtgärderna, såsom ökade spannmåls- och kraftfoderpriser.

Med anledning av angivna förhållanden beslötos av fjolårets riksdag på grund av Kungl. Maj:ts proposition nr 284 och motioner, väckta i anslutning till propositionen, särskilda åtgärder till förbättrande av den norrländska jordbruksbefolkningens ekonomiska ställning. De beslutade åtgärderna grundade sig i allt väsentligt på förslag, som statens jordbruksnämnd angivit i »Utredning rörande jordbrukets läge i Norrland med vissa förslag till åtgärder till förbättrande av den norrländska jordbrukarbefolkningens ekonomiska ställning, avgiven den 10 februari 1937», och avsågo att åstadkomma *dels ett varaktigt och dels ett tillfälligt* stöd åt jordbruket i Norrland.

För åvägabringande av mera varaktigt stöd hade jordbruksnämnden framlagt flera förslag i sådant syfte, vilka departementschefen icke ansett sig böra upptaga i dåvarande proposition. Departementschefens framställning i denna del innebar bemyndigande att ur jordbruksregleringsfonden anvisa *dels* högst 400,000 kronor till hushållningssällskapen i de fem nordligaste länen för igångsättande och genomförande inom sällskapens resp. verksamhetsområden av åtgärder i produktionsbefrämjande syfte, *dels* 200,000 kronor för utlämnande av bidrag utan återbetalningsskyldighet för byggande av andelsslakterier.

På grund av i ämnet väckta motioner om förhöjning av ifrågavarande anslagsbelopp föreslog sammansatta bevillnings- och jordbruksutskottet, att för budgetåret 1937/1938 ett totalt belopp av 700,000 kronor skulle ställas

till förfogande för de av departementschefen angivna ändamålen. I samband härmed gjorde utskottet det uttalandet, att av det sålunda föreslagna beloppet borde högst 200,000 kronor få användas för utlämnande av bidrag för byggande av andelsslakterier, samt att återstoden borde i första hand, efter framställning från vederbörande hushållningssällskap, fördelas mellan de fem nordligaste länen. Kungl. Maj:t borde dock vara oförhindrad att, om så prövades skäligt, efter ansökan från hushållningssällskapen i Kopparbergs och Värmlands län, utsträcka bidragsverksamheten till de delar av dessa län, där jordbrukets ställning vore i stort sett likartad med den i Norrland. Vad sammansatta bevillnings- och jordbruksutskottet sålunda föreslog blev av riksdagen godkänt.

På därom av vederbörande hushållningssällskap gjorda framställningar har Kungl. Maj:t genom beslut den 21 januari 1938 beviljat följande belopp för åtgärder i produktionsbefrämjande syfte inom de olika länen, nämligen: 95,000 kronor till ett vart av Norrbottens, Västerbottens och Västernorrlands län, 75,000 kronor till Jämtlands län, 40,000 kronor till Gävleborgs län, 35,000 kronor till Kopparbergs och 65,000 kronor till Värmlands län, eller tillhoppa 500,000 kronor. De belopp, som sökts av de olika hushållningssällskapen, finnas angivna i bilagda tablå, som jämväl upptager de olika ändamål, för vilka anslag begärts och beviljats.

I nu föreliggande proposition, nr 266, till riksdagen angående prisreglerande åtgärder på jordbrukets område, föreslås, beträffande särskilda åtgärder till befrämjande av jordbruket i Norrland, att för nästkommande budgetår av jordbrukets prisregleringsfond må tagas i anspråk ett sammanlagt belopp av 800,000 kronor, därav högst 200,000 kronor för utlämnande av bidrag utan återbetalningsskyldighet för byggande av andelsslakterier, samt återstoden för produktionsfrämjande åtgärder på jordbrukets område i Norrland och de delar av Kopparbergs och Värmlands län, där jordbrukets ställning är i stort sett likartad med den i Norrland.

I förevarande proposition omnämnes att *lantbruksstyrelsen* i skrivelse den 31 augusti 1937 hemställt om anvisande av dels 115,000 kronor till upplysningsverksamhet om ändamålsenlig utfodring av nötkreatur i Dalarna och Norrland samt dels 35,000 kronor såsom extra bidrag till understöd åt kontrollverksamheten i samma landsdelar. Dessutom hade *lantbruksstyrelsen* tillstyrkt den i gemensam skrivelse den 27 september 1937 av *samtliga norrländska hushållningssällskap* ävensom *Kopparbergs och Värmlands läns hushållningssällskap* gjorda hemställan, att liksom för innevarande budgetår jämväl för budgetåret 1938/1939 måtte anvisas 500,000 kronor till särskilda åtgärder till stödjande av jordbruket inom nämnda sällskaps områden. Vidare hade *Norrbottens läns producentförening* anhållit, att medel måtte ställas till förfogande för vidtagande av rationaliseringsåtgärder inom mejerihanteringen inom sagda län. Förslag hade även framförts om utlämnande av bidrag till främjande av en ökad användning av konstgödsel inom det norrländska jordbruket, särskilt å avlägset belägna brukningsdelar samt å mindre jordbruk. Samtliga dessa förslag hade *departementschefen* funnit värda

beaktande och att desamma lämpligen böra komma under omprövning i samband med fördelningen av det allmänna anslag till produktionsbefrämjande åtgärder i berörda landsdelar, som enligt vad i propositionen angivits bör utgå under nästkommande budgetår. Med hänsyn till denna sin inställning och i betraktande av de särskilda ändamål, som skola tillgodoses ur ifrågavarande anslag, har departementschefen ansett att anslaget *ej bör understiga* 600,000 kronor.

För vår del anse vi nämnda anslagsbelopp alltför lågt tilltaget. Redan för de ändamål, för vilka vederbörande hushållningssällskap begärt anslag för innevarande budgetår, hava de sökta anslagen uppgått till ett sammanlagt belopp av 683,500 kronor — bidragen till uppförande av andelsslakterier dock ej inberäknade. Ehuru någon erfarenhet ännu ej vunnits beträffande verkan av den först under detta år igångsatta understödsverksamheten, torde ändock med all sannolikhet kunna förutsättas, att anslagsbehovet för de olika ändamålen, vartill anslag beviljats för innevarande budgetår, blir minst lika stort under nästkommande budgetår. Därtill komma de nya anslagsbehov, som angivits av lantbruksstyrelsen — 115,000 kronor till upplysningsverksamhet om ändamålsenlig utfodring av nötkreatur samt 35,000 kronor såsom extra bidrag till kontrollverksamheten i Dalarna och Norrland — och som ifrågasatts av Norrbottens läns producentförening för rationalisering av mejerihanteringen inom detta län. Ehuru vi för vår del förutsätta att riksdagen skall komma att bifalla motionen II: 307 (I: 195) om ett förslagsanslag under nionde huvudtiteln till en ny anslagspost: Bidrag till inköp av konstgödsel i de fyra nordligaste länen av 700,000 kronor, och att sålunda ingen del av här ifrågavarande anslag skall behöva tagas i anspråk för sagda ändamål, anse vi att det av Kungl. Maj:t begärda beloppet för ovan angivna ändamål bör höjas från 800,000 till 1,000,000 kronor.

Vi hemställa sålunda,

att riksdagen vid behandlingen av proposition nr 266 ville höja det av Kungl. Maj:t äskade anslaget till stöd för jordbruket i Norrland och de delar av Kopparbergs och Värmlands län, där jordbrukets ställning är i stort sett likartad med den i Norrland, från 800,000 till 1,000,000 kronor.

Stockholm den 21 april 1938.

Nils Gabrielsson.

C. F. Carlström.

P. Sandström.

D. Hansén.

C. I. Asplund.

O. Bergqvist.

J. M. Bäckström.

Leon. Hagström.

Nils Holmström.

Gustaf Velandér

J. G. Wallés.

Evert Jonsson.

Bil. Tablå över sökta och beviljade statsbidrag för budgetåret 1937/1938 för främjande av jordbruket i de norrländska länen samt Kopparbergs och Värmlands län.

Tablå över sökta och beviljade statsbidrag för budgetåret 1937/1938 för

	Norrbotten		Västerbotten		Jämtland	
	Sökt belopp	Beviljat belopp	Sökt belopp	Beviljat belopp	Sökt belopp	Beviljat belopp
a) Propagandaverksamhet.....	32,000	—	4,000	8,000	18,000	20,000
b) Upplysningsverksamhet (kurser o. a.)	25,000	27,000	—		5,700	
c) Organisationsverksamhet	15,000	—	—		3,300	2,500
d) Kurser för byggmästare m. fl.	—	—	—	—	—	—
e) Betesanläggningar (gemensamhets- beten).....	10,000	8,000	6,000	5,000	8,000	—
f) Försöksverksamhet	25,000	15,000	—	—	2,000	6,000
g) Utsädesförädling	—	—	12,000	8,000	—	—
h) Vallodlingar resp. fröodlingens främ- jande	—	—	10,000	15,000	6,000	10,000
i) Potatisodlingens främjande	—	—	8,000		10,000	
j) Linodlingens uppmuntrande	—	—	2,000		—	—
k) Täckdikningsverksamhetens främ- jande	—	—	—	—	—	—
l) Husdjurskötsel (härunder föres nöt- kreaturs-, svin-, får- och fjäderfä- skötseln)	25,000	30,000	31,000	25,000	10,000	10,000
m) Hästavelns främjande	—	—	—	—	—	—
n) Undervisning om tillvaratagande av slakt.....	—	—	(2,000)	—	—	—
o) Ventilationsanläggning m. m. i djur- stallar	—	—	—	—	(3,000)	2,500
p) Anläggning av gödselstäder m. m. .	—	—	—	—	—	—
r) Bidrag till småmejerier av lapp- markstyp	—	—	7,000	7,000	—	—
s) Anordnande av skumningsstationer	—	—	—	—	—	—
t) Fiskodling	ingår i v)	—	—	—	7,000	4,000
u) Pälsdjursavelns främjande.....	—	—	—	—	—	—
v) Trädgårdsskötsel	18,000	15,000	25,000	25,000	27,000	20,000
x) Hemslöjd och hemindustri	ingår i v)	—	5,000	—	—	—
y) Råvaruförädling	—	—	5,000	2,000	—	—
z) Höstmässors anordnande	—	—	(5,000)	—	—	—
å) J. U. F.	(ingår i v)	—	—	—	—	—
e) och v) Betesanläggningar o. träd- gårdsskötsel	—	—	—	—	—	—
	—	—	—	—	—	—
	150,000	95,000	122,000	95,000	100,000	75,000

Av hushållningssällskapet begärt belopp = 683,500

Beviljat belopp = 500,000

främjande av jordbruket i Norrland samt Kopparbergs och Värmlands län.

Västernorrland ⁴		Gävleborg		Kopparberg		Värmland	
Sökt belopp	Beviljat belopp	Sökt belopp	Beviljat belopp	Sökt belopp	Beviljat belopp	Sökt belopp	Beviljat belopp
—	—	4,000	—	—	—	3,000 ³	—
25,000	30,000	5,700	9,000	10,000	10,000	15,000	13,000
27,000	—	—	—	—	—	8,500	—
—	—	—	—	—	—	—	—
20,000	5,000	—	—	(+) ¹⁾	—	7,000	5,000
—	—	15,000	7,000	—	—	6,500	5,000
—	—	—	—	—	—	—	—
6,000	10,000	—	—	—	—	—	—
10,000		—	—	—	—	—	—
—	—	1,500	1,000	—	—	—	—
10,000	5,000	—	—	—	—	—	—
38,500	25,000	—	—	—	—	7,000	7,000
15,000		5,000	5,000	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—
5,000	10,000	2,000	8,000	—	—	—	—
15,000		10,000		—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	(66,000)	32,000 ²
—	—	3,000	—	—	—	—	—
(5,000)	—	—	10,000	—	—	—	—
10,000	10,000	4,000	—	(+) ¹⁾	—	—	—
—	—	5,000	—	9,000	9,000	3,000	3,000
—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	—	16,000	16,000	—	—
—	—	(55,200)	—	—	—	(116,000)	—
186,500	95,000	40,000	40,000	35,000	35,000	50,000	65,000

¹⁾ Belopp ej angivet.

²⁾ Förslag av Värmlands mejeriförbund i särskild skrivelse, varöver hushållningssällskapet ej yttrat sig. Förslaget avser två mejerier för en kostnad av resp. 34,000 och 32,000 kronor.

³⁾ I denna post ingår ett belopp av 2,000 för sammanträden med ordsbefolkningen samt utredningar ang. sättet för verksamhetens bedrivande.

⁴⁾ Beträffande Västernorrlands län torde beräknas visst belopp — förslagsvis 5,000 kr. — för de av sakkunniga för utredning av länets försörjningsmöjligheter ifrågasatta lokalundersökningarna. Av denna anledning har under posterna a) och c) upptagits tillhopa 30,000 kr., d. v. s. 5,000 kr. mer än vad eljest synes få belöpa å nämnda ändamål.